

Таким чином, на уроках доцільно та ефективно застосовувати систему методів навчання в різних комбінаціях. Застосування певних методів навчання залежить від мети та завдань кожного заняття.

СПРИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бичківська Т. Використання інтерактивних методів навчання у процесі формування комунікативної компетенції учнів на уроках англійської мови. Науковий блог. Національний університет «Острозька академія». Івано-Франківськ, 2017. С. 4.
2. Вербицька О. Інтерактивні методи навчання предметів природничого циклу. Початкова школа. 2007. № 6. С. 25-27.
3. Енциклопедія освіти / Академ. пед. наук України; головний ред. В.Г. Кремень. К: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
4. Золотарьова А. В. Інтерактивне навчання на уроках англійської мови як складова інноваційних технологій: матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції «Особливості викладання української та іноземної мови в школі: теорія та практика». Херсон, 2020. С. 3.
5. Пометун О., Пироженко Л. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід. К., 2002, 136 с.
6. Шевченко Є. Використання інтерактивних технологій для розвитку пізнавального інтересу на уроках англійської мови. Англійська мова та література. 2005. № 24. С. 4-6. <http://Multycourse.com.ua/ua/page/19/69>.

Бзовицька Ольга

*здобувач другого рівня вищої освіти,
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
Науковий керівник: Кондратьєва Т. Б., кандидат філологічних наук,
доцент кафедри англійської філології та методики навчання англійської мови*

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ ІНШОМОВНОЇ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Сучасний етап розвитку іншомовної освіти в Україні характеризується інтенсивним пошуком інноваційних стратегій, що дозволяють адаптувати процес навчання до викликів глобалізації та цифровізації. Формування іншомовної граматичної компетентності (ГК) залишається одним із найбільш дискусійних питань лінгводидактики, оскільки вимагає балансу між структурною правильністю та комунікативною доцільністю. В умовах полікультурного простору граматична компетентність розглядається не лише як знання морфологічної та синтаксичної систем, а як комплексна здатність особистості коректно інтерпретувати та продукувати смисли в різноманітних

соціальних контекстах. ГК виступає фундаментальним "будівельним блоком" комунікативної спроможності, що охоплює засвоєння фонологічних, морфологічних, синтаксичних та лексико-семантичних структур мови [1, с. 48].

Теоретичне підґрунтя формування ГК базується на розмежуванні «лінгвістичної компетенції» (за Н. Хомським), як абстрактного знання правил, та «комунікативної компетенції» (за Д.Хайсом), що передбачає вміння використовувати ці правила доречно (appropriateness) у конкретних ситуаціях спілкування. У цифрову епоху цей процес спирається на концепцію «фокусу на формі» (Form-Focused Instruction - FFI), яка передбачає залучення уваги учнів до мовних структур безпосередньо в процесі виконання змістовних комунікативних завдань. Такий підхід дозволяє уникнути деконтекстуалізованого вивчення правил, властивого традиційним методикам, і натомість інтегрувати граматику в живу мовленнєву практику. У цьому процесі цифрові технології (CALL – Computer-Assisted Language Learning) виступають не просто інструментом візуалізації, а середовищем, де реалізуються принципи індивідуалізації, інтерактивності та автономності навчання.

Особливого значення набуває «Правило доцільності» (Rule of Appropriacy) Скотта Торнбері, згідно з яким будь-яка методична стратегія, зокрема цифрова, має інтерпретуватися через призму рівня підготовки, потреб та інтересів конкретних здобувачів освіти. Для сучасних «цифрових аборигенів» (digital natives) використання мультимедійних та інтерактивних засобів є природним і зрозумілим, що сприяє подоланню «проміжного плато» (intermediate plateau) - етапу (зазвичай при переході від рівня B1 до B2), на якому прогрес у засвоєнні складних граматичних явищ часто сповільнюється.

Методика формування ГК у цифровому середовищі передбачає реалізацію трьох фундаментальних етапів:

1. Орієнтовно-підготовчий етап (Pre-task/Orientation). Метою цього етапу є створення когнітивної моделі граматичного явища та забезпечення умов для його «помічання» (noticing). Цифрові технології дозволяють реалізувати техніку «текстового підсилення» (input enhancement), коли цільові структури виділяються кольором, шрифтом або анімацією в автентичних текстах чи відеоматеріалах. Це спонукає студента до індуктивного виведення правил (Guided Discovery) на основі аналізу репрезентативних мікроконтекстів. Наприклад, використання мовних корпусів (concordance data) дозволяє учням діяти як «мовні детективи», виявляючи закономірності вживання структур у реальних мовленнєвих ситуаціях.

2. Виконавський етап (Task/Execution). Цей етап охоплює стадії автоматизації та комунікативного вживання, де ГК трансформується з теоретичного знання в операційну навичку. На стадії автоматизації (drill and practice) ефективними є мобільні додатки (MALL – Mobile Assisted Language Learning) з елементами гейміфікації (Quizlet, Kahoot, Duolingo), що забезпечують миттєвий зворотний зв'язок та підвищують залученість через змагальний елемент. Стадія варіююче-ситуативної практики передбачає перехід до «граматизації» (grammaring) – процесу динамічного використання лексико-

граматичних ресурсів для вирішення комунікативних завдань у симуляторах діалогів чи віртуальних середовищах.

3. Контрольно-корекційний етап (Feedback/Reflection). У цифровій парадигмі контроль стає діагностичним і рефлексивним, фокусуючись на "граматичній репертуарі" та "граматичному виборі" студента. Впровадження систем штучного інтелекту (GenAI, LLMs) та засобів автоматизованої перевірки письма (Grammarly, ChatGPT) забезпечує персоналізований фідбек, адаптований до індивідуальних помилок студента. Проте результати досліджень свідчать про переваги «гібридної моделі фідбеку», де ШІ обробляє поверхневі механічні помилки (морфологія, орфографія), а викладач зосереджується на розвитку навичок високого порядку – логічної побудови аргументації та стилістичної доречності.

Важливим аспектом сучасного навчання в полікультурному просторі є розвиток м'яких навичок (soft skills), зокрема критичного мислення та автономності. Навчання на основі даних (Data-Driven Learning – DDL) за допомогою корпусних інструментів вимагає від студентів здатності аналізувати, порівнювати та синтезувати інформацію, що безпосередньо сприяє формуванню професійної ГК майбутніх філологів. Крім того, робота в онлайн-середовищах (ZOOM, Google Meet) розвиває навички цифрової колаборації та міжкультурної комунікації, нівелюючи психологічні бар'єри дистанційної освіти [2, с. 67].

Отже, інтеграція цифрових технологій у процес формування іншомовної ГК дозволяє перетворити вивчення граматики з механічного запам'ятовування на осмислений творчий процес. Використання інтерактивних платформ, систем штучного інтелекту та лінгвістичних корпусів забезпечує контекстуальність, адаптивність та високу мотивацію здобувачів освіти, формуючи здатність до коректного мовленнєвого самовираження в глобалізованому світі.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Методика навчання іноземних мов у загальноосвітніх навчальних закладах : підручник / О. Б. Бігич, Н. Ф. Бориско, Г. Е. Борецька та ін.; за ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2013. 590 с.
2. Nassaji H., Fotos S. Teaching Grammar in Second Language Classrooms: Integrating Form-Focused Instruction in Communicative Context. New York : Routledge, 2011. 192 p.
3. Thornbury S. How to Teach Grammar. Longman, 1999. 182 p.
4. Pawlak M., Kruk M. Investigating the Effects of Grammar Learning Strategies Instruction in CALL. Routledge, 2024. 234 p.
5. Гуралюк А., Годецька Т., Симоненко Т. Інструменти цифрової трансформації як засіб створення і функціонування інформаційних освітніх середовищ. Імідж сучасного педагога. 2024. № 6 (219). С. 8–15.